

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun a thrwy gynhadledd fideo, Dydd Mercher, 24 Gorffennaf 2024 am 9.30 am.

YN BRESENNOL

Aelodau Lleyg - David Stewart (Cadeirydd), Nigel Rudd, a Paul Whitham

Y Cynghorwyr James Elson, Bobby Feeley, Carol Holliday, Arwel Roberts a/ac Mark Young (Is-Gadeirydd)

HEFYD YN BRESENNOL

Gary Williams – Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes / Swyddog Monitro; Liz Thomas (Pennaeth Cyllid ac Archwilio (Swyddog Adran 151); Bob Chowdhury – Pennaeth Archwilydd Mewnol; Nicola Stubbins - Cyfarwyddwr Corfforaethol: Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg; Jenny Williams, Cyfarwyddwr Strategol Gofal Cymdeithasol ac Addysg; Anest Gray Frazer, Rheolwr Gwasanaeth, Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuencid Conwy a Sir Ddinbych; Dawn Anderson, Rheolwr Gofal Plant a Datblygu Chwarae, Craig Taylor Goruchwyliwr Gofal Plant, Katie Newe, Rheolwr Gwasanaeth: Gofal a Chymorth, ac Unigolyn Cyfrifol (RI) Ann Lloyd, Pennaeth Gofal Cymdeithasol Oedolion a Digartrefedd, Kath Jones, Uwch Weinyddwr Pwyllgor; a Rhodri Tomos-Jones, Gweinyddwr y Pwyllgor.

Cynghorydd Elen Heaton, Aelod Arweiniol dros Iechyd, a Gofal Cymdeithasol a'r Cynghorydd Gwyneth Ellis, Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol

Charles Rigby – cynrychiolydd Archwilio Cymru

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth y Cynghorydd Ellie Chard.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Datganodd y Cynghorydd Arwel Roberts fuddiant personol gan ei fod yn aelod o fwrdd Menter Iaith Sir Ddinbych a bod ganddo berthynas waith agos gydag Urdd Gobaith Cymru.

Datganodd y Cynghorydd Arwel Roberts fuddiant personol oherwydd ei fod yn derbyn pensiwn cronfa Bensiwn Clwyd.

Datganodd yr Aelod Lleyg, Nigel Rudd, fuddiant personol gan ei fod yn aelod o Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy.

Datganodd yr Aelod Lleyg, Paul Whitham, fuddiant personol gan ei fod yn derbyn pensiwn cronfa Bensiwn Clwyd.

Datganodd y Cadeirydd, yr Aelod Lleyg, David Stewart, fuddiant personol oherwydd ei fod yn derbyn pensiwn cronfa Bensiwn Clwyd.

3 MATERION BRYS

Cyn y cyfarfod, gofynnodd y cadeirydd am y wybodaeth ddiweddaraf am yr ymgyrch rheoli gwastraff newydd. Roedd y cwestiynau a godwyd fel a ganlyn –

1. Effaith ariannol cywiro ac ymchwilio ar y Gyllideb eleni a'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig.
2. Effeithiolrwydd trefniadau rheoli prosiect y Cyngor. Er mwyn i'r agenda Trawsnewid gyflawni mae'n rhaid bod hyder yn y rhain.
3. Craffu - Pe bai cwestiynau'n cael eu gofyn a oedd cyflwyno'r system newydd yn destun Craffu digonol, yna roedd angen sicrwydd bod Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu (SCVC) yn cael eu gwneud yn ymwybodol o benderfyniadau ac amserlenni o'r fath ac yn cael eu galluogi i wneud hynny penderfynu beth sy'n mynd i Bwyllgorau Craffu ar sail y risgiau dan sylw.
4. Cylch Gorchwyl yr Ymchwiliad — Pe bai'r cyflwyniad yn destun ymchwiliad annibynnol, yna dylai GAC fod wedi gweld a gallu gwneud sylwadau ar y cylch gorchwyl cyn cytuno arnynt.
5. Yr effaith ar forâl rheolaeth gorfforaethol.

Ymatebodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes / Swyddog Monitro (SM) i'r cwestiynau.

Eglurwyd nad oedd effaith ariannol y mater wedi'i weld yn llawn eto; fodd bynnag, pan fyddai'r manylion ar gael, byddent yn cael eu rhannu ag aelodau etholedig a lleyg.

Roedd y Swyddog Monitro yn deall bod y mater yn gymhleth, a bod llawer o faterion wedi codi yn ystod y broses gyflwyno. Fodd bynnag, sicrhawyd bod llywodraethu'r model newydd wedi'i roi a bod adnoddau ychwanegol wedi'u dyrannu i liniaru effaith y model gwastraff newydd ar drigolion.

Hysbyswyd y pwyllgor fod SCVCs wedi trafod cyflwyno'r model gwastraff a'r cylch gorchwyl; eu bod wedi cytuno i drafod y cylch gorchwyl yn y cyfarfod nesaf ym mis Medi, a fyddai wedyn yn caniatáu trafodaeth bellach a gellid edrych i mewn i ymchwiliad allanol, byddai'r broses hon hefyd yn cael ei defnyddio fel ymarfer gwersi a ddysgwyd ar yr holl fater y gallent fod a ddefnyddir ar gyfer prosiectau mawr eraill y byddai'r cyngor yn eu cyflwyno.

Holodd aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (GAC) a ellid eu cynnwys cymaint ag y gallent yn y broses, yn enwedig o ran y cylch gorchwyl; nid oedd gan y SM unrhyw broblemau gyda'r GAC yn cael trosolwg o'r broses, byddai'r mater yn cael ei drin yn gadarn ac mor dryloyw â phosibl. Roedd y mater o lywodraethu yn hollbwysig gan fod yna agenda drawsnewid gyda rhai prosiectau newid mawr; rhaid i'r awdurdod fod yn hyderus yn y trefniadau hynny wrth symud ymlaen.

Trafodwyd morâl pawb dan sylw. Eglurodd y Swyddog Monitro fod y mater yn gymhleth ac yn heriol i bawb dan sylw. Y peth pwysig oedd bod pawb dan sylw yn cydweithio i sicrhau bod y mater yn cael ei drin cyn gynted â phosibl, a chynhaliwyd adolygiad cyflawn a thrylwyr o'r broses gyflwyno i ddysgu gwersi o'r broses.

Trafododd yr Aelodau'r canlynol ymhellach -

- Mater yr hyn yr oedd grŵp cadeiryddion SCVC wedi'i drafod yn flaenorol a dealltwriaeth rhai aelodau y byddai'r mater yn cael sylw mewn ymchwiliad cyhoeddus. Eglurodd y Swyddog Monitro fod y grŵp wedi cytuno i gyfarfod eto i drafod cost ymchwiliad annibynnol yn seiliedig ar y cylch gorchwyl drafft cyn symud ymlaen ag unrhyw benderfyniad; roedd y Swyddog Monitro am sicrhau bod yr aelodau'n fwy gofalus gyda'r derminoleg a ddefnyddiwyd, yn enwedig o ran ymholiadau; fodd bynnag, eisiau sicrhau'r pwyllgor mai'r aelodau fyddai'n llywio'r penderfyniadau a wneir.
- Y broses a sut mae gwybodaeth am faterion o'r fath yn cael ei chyfleu i aelodau lleyg wrth symud ymlaen; roedd yr aelodau'n fodlon i'r mater gael ei drafod ymhellach y tu allan i'r cyfarfod; credai'r aelodau lleyg fod angen datrys y mater hwn. Codwyd y strategaeth gyfathrebu, a pha bolisi yr oedd y cyngor wedi'i fabwysiadu tri cham y broses o gyflwyno gwastraff: y camau cyn, yn ystod ac ar ôl y prosiect. Dywedodd y Swyddog Monitro y bu llawer iawn o gyfathrebu cyn y cyflwyniad, bod cyfathrebu wedi bod drwy gydol y broses gyflwyno, a phan fyddai'r materion yn cael eu trin, byddai cyfathrebu cyson â'r holl randdeiliaid. Eglurodd y Swyddog Monitro mai nod y cyngor oedd bod yn agored ac yn dryloyw gyda phawb sy'n ymwneud â'r broses drwy gydol y broses. Roedd yr aelodau'n ddiolchgar am yr ymateb ac amlygwyd y dylid adolygu'r cyfathrebu ar gyfer y gwersi a ddysgwyd.
- Cododd yr aelodau bod angen mynd i'r afael â'r niwed i enw da'r cyngor unwaith yr ymdrinnir â'r mater.
- Cododd y pwyllgor yr angen am ddiogelu aelodau staff sy'n delio â'r sefyllfa. Eglurodd y SM pe bai gan aelodau staff broblemau, y dylent eu codi drwy eu rheolwyr ac AD.
- Awgrymodd y pwyllgor y dylid crynhoi'r materion a mynd â nhw i gyfarfod mis Medi SCVC; dywedodd y SM y byddent yn cael eu cynnwys yn y cyfarfod nesaf.

PENDERFYNWYD nodi'r materion brys a godwyd gan y cadeirydd.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (GAC) a gynhaliwyd ar 12 Mehefin 2024 i'w hystyried.

Materion cywirdeb -

- Tudalen 8—Nododd y Cynghorydd Holliday y dylid cynnwys Ysgol Clawdd Offa yn ei datganiad. Cododd hefyd y mater o gamsillafu ei henw.
- Tudalen 9—Cododd y trydydd paragraff faterion yn codi ynghylch peidio â chael aelodau Cabinet ar y GAC; roedd angen ei ymestyn i ddatgan bod y

swyddog monitro (MO) yn dweud bod y mater yn un a ganiateir o dan y ddeddfwriaeth. Fodd bynnag, roedd cyfansoddiad Sir Ddinbych yn erbyn y mater; fodd bynnag, roedd presenoldeb gan y Cabinet yn y cyfarfod drwy fod aelodau arweiniol yn bresennol.

Materion yn codi -

- Tudalen 9—Yr oedd y Pennaeth Cyllid, Liz Thomas, wedi cysylltu ag Arlingclose i ddarparu manylion cyswllt amgen y tu allan i'r Adran Gyllid pe bai angen, ond nid oeddent wedi anfon ymateb ysgrifenedig i gadarnhau'r hyn a drafodwyd yn flaenorol. Roeddent yn ymwybodol o ddisgwyliadau'r Cyngor, a chredai cadeirydd y GAC y byddai'n dda cael ymateb ysgrifenedig ganddynt.
- Tudalen 9—Dywedodd yr Aelod Lleyg Nigel Rudd ei fod wedi bod yn cael problemau gyda'i e-bost. Cododd bwynt ar waelod tudalen 9, sef sylw ar dudalen 11/12, ond roedd am wybod a oedd y strategaeth Ariannol Tymor Canolig a'r wybodaeth ddiweddaraf wedi'u dosbarthu. Nid oedd y pennaeth cyllid wedi dosbarthu'r wybodaeth ond byddai'n ei chylchredeg cyn gynted â phosibl.
- Tudalen 17: Holodd yr aelodau a oedd y Pennaeth Gwasanaeth, Emlyn Jones, wedi cysylltu ag ef ynghylch her y gwasanaeth; Cadarnhaodd Nigel Rudd nad oedd wedi clywed unrhyw beth yn ymwneud â'r mater. Byddai'r Swyddog Monitro yn ymchwilio i'r mater i'r GAC.
- Tudalen 18—Pan godwyd mater ysgolion ddim yn mewnbynnu data i Verto, holwyd a oedd system fel Verto yn cael ei defnyddio, y gallai Archwilio ymchwilio iddi. Nid oedd Bob Chowdhury, Prif Archwilydd Mewnol (CIA), yn ymwybodol o system o'r fath; fodd bynnag, byddai'n ymchwilio ymhellach i'r mater.
- Tudalen 20—Ynghylch rhaglen waith i'r dyfodol CAG, dywedodd swyddogion fod gwaith yn mynd rhagddo. Roedd y CIA yn gweithio ar y mater a fyddai'r dyddiadau newydd ar gyfer 2025 yn cael eu cynnwys yn y rhaglen newydd. Cynhwyswyd data o'r flwyddyn flaenorol i sicrhau bod y rhaglen waith yn gadarn. Byddai'r rhaglen waith i'r dyfodol yn cael ei hanfon at y grŵp cadeiryddion ac is-gadeiryddion Craffu nesaf cyn cael ei chynnwys yng nghyfarfod mis Medi.
- Tudalen 15—Codwyd yr adroddiad yn ymwneud â chynlluniau tref a'r oedi posibl, a gafodd ei gynnwys yn hunanasesiad y cyngor; byddai'r SM yn trafod y mater a godwyd gan y Cyngorydd Roberts gyda'r swyddogion perthnasol.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, derbyn a chymeradwyo cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd ar 12 Mehefin 2024 fel cofnod cywir.

Cyflwynodd Nicola Stubbins, Cyfarwyddwr Corfforaethol Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg (CDSSE), adroddiad Gwasanaethau Cyfiawnder Ieuentid Conwy a Sir Ddinbych (a gylchlythyrwyd yn flaenorol). Roedd yr adroddiad yn canolbwyntio ar adborth ar Arolygiad Arolygiaeth Prawf Ei Mawrhydi o Wasanaeth Cyfiawnder Ieuentid Conwy a Sir Ddinbych a gyhoeddwyd yn ddiweddar (a ddisbarthwyd yn flaenorol).

Cyflwynodd y CDSSE Jenny Williams, Cyfarwyddwr Strategol Gofal Cymdeithasol ac Addysg, ac Anest Gray Frazer, Rheolwr Gwasanaeth, Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuentid Conwy a Sir Ddinbych, a mynegodd ymddiheuriadau gan Rhian Morrle, Pennaeth y Gwasanaeth Plant, na allai fod yn bresennol.

Roedd Cyfiawnder Ieuentid yn bartneriaeth aml-asiantaeth a oedd yn darparu gwasanaethau cyfiawnder ieuentid o ran ymyrraeth ataliol, gwarediadau y tu allan i'r llys, ac ymyrraeth statudol dan orchymyn llys i blant a phobl ifanc 10-17 oed. Y partneriaid cyfiawnder ieuentid statudol oedd awdurdodau lleol, yr heddlu, y gwasanaeth prawf ac iechyd; roedd y Ddeddf Trosedd ac Anhrefn yn ei gwneud yn ofynnol i'r partneriaid statudol hynny gydweithredu a chydlynu'r ddarpariaeth. Mae Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuentid Conwy a Sir Ddinbych yn wasanaeth amlddisgyblaethol Awdurdod Lleol deul.

Conwy oedd yr awdurdod cynnal, felly nhw oedd yn gyfrifol am reolaeth llinell y gwasanaeth o ddydd i ddydd. Fodd bynnag, roedd Anest, y Rheolwr Gwasanaeth, yn aelod o Dîm Rheoli Gwasanaethau Cymdeithasol y ddau awdurdod lleol; mae hi'n mynychu cyfarfodydd Tîm Rheoli Gwasanaethau Plant Sir Ddinbych ac mae ganddi fynediad uniongyrchol at Rhian a'n holl reolwyr gwasanaeth. Mae Anest hefyd yn aelod o Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol Conwy a Sir Ddinbych.

Y Bwrdd Rheoli Cyfiawnder Ieuentid, a gadeirir gan Jenny Williams, sy'n llywodraethu'r gwasanaeth. Mae'r Bwrdd yn cyfarfod bob chwarter. Cynrychiolwyd pob partner statudol, y trydydd sector, a Gwasanaeth Llysoedd a Thriwiwnlysoedd EM ar lefel uwch neu Bennaeth Gwasanaeth. Cytunwyd yn ddiweddar ar gylch gorchwyl newydd a rhaglen sefydlu bwrdd rheoli.

Mae gan y Bwrdd Rheoli Cyfiawnder Ieuentid hefyd gysylltiadau strategol â Bwrdd Partneriaeth Diogelwch Cymunedol Conwy a Sir Ddinbych, Bwrdd Diogelu Plant Gogledd Cymru, Bwrdd Cyfiawnder Troseddol Gogledd Cymru, Bwrdd Agored i Niwed Gogledd Cymru, a Bwrdd Cynllunio Ardal Gogledd Cymru. Mae Bwrdd Gweithredol Cyfiawnder Ieuentid wedi'i sefydlu i oruchwylio'r gwaith o gyflawni'r Cynllun Gwella Cyfiawnder Ieuentid ac arfer gweithredol.

Arolygiad:

Cyflwynwyd yr adroddiad arolygu hwn i Bwyllgor Craffu Gofal Cymdeithasol Conwy ar 17 Gorffennaf a byddai'n cael ei anfon at G&A CBSC. Mae CSDd yn mynnu bod pob adroddiad arolygu rheoleiddiol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor G&A yn y lle cyntaf. Gall y pwyllgor hwn argymhell bod craffu yn ystyried yr adroddiad yn fwy manwl.

Roedd Cyd-arolygiad Cyfiawnder Ieuenctid Conwy a Sir Ddinbych yn arolygiad gwaith maes pythefnos a gynhaliwyd rhwng Ionawr 15fed a 19eg ac yna o Chwefror 29ain i Fawrth 2il.

Arweiniodd Arolygiaeth Prawf Ei Mawrhydi'r Arolygiad; fodd bynnag, yn ystod yr ail wythnos, ymunodd Arolygiaeth Gofal Cymru, Arolygiaeth Iechyd Cymru, Arolygiaeth Ei Mawrhydi'r Heddlu, Tân ac Achub ac Estyn â'r Arolygwyr hynny, a chyfrannodd pob un ohonynt at farnau'r arolygiad; hwn oedd yr Arolygiad ar y Cyd cyntaf o Wasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid yng Nghymru ers sawl blwyddyn a'r olaf o ystyried bod y Fframwaith Arolygu o fewn HMIP yn newid i Fframwaith Arolygu newydd ar ddiwedd y Flwyddyn.

Yn ystod yr wythnos gyntaf, asesodd tîm o arolygwyr o Arolygiaeth Prawf Ei Mawrhydi ansawdd yr arfer mewn sampl gynrychioliadol o achosion statudol a oedd wedi bod yn rhedeg am y 12 mis diwethaf. Am yr ail wythnos, ymunodd arolygwyr o arolygiaethau partner ag Arolygwyr HMIP i archwilio a deall ymhellach y canfyddiadau o'r wythnos gyntaf ac i asesu ansawdd y bartneriaeth a rôl benodol Partneriaid wrth gyflwyno ymyrraeth o fewn eu hasiantaethau priodol i fodloni'r anghenion plant a phobl ifanc o fewn y Gwasanaethau Cyfiawnder Ieuenctid yng Nghonwy a Sir Ddinbych.

O'r 12 maes a raddiwyd - barnwyd bod 2 yn annigonol: Llywodraethu ac arweinyddiaeth a Phartneriaethau a gwasanaethau.

Mae'n bwysig nodi, pan fydd yr Arolygiad yn cyfeirio at agweddau o Lywodraethu ac Arweinyddiaeth, eu bod yn cyfeirio at y trefniadau o fewn y bartneriaeth strategol fwy cynhwysfawr, nid yn fewnol i wasanaeth y GCI. Mae'r tîm arwain wedi bod yn allweddol wrth lunio gwaith y gwasanaeth a'r bwrdd. O ganlyniad, mae staff wedi gallu cynnal achosion cymhleth er gwaethaf absenoldeb gweithwyr partneriaeth sydd wedi'u hymgorffori yn y gwasanaeth.

Fel Gwasanaeth ar y Cyd, roedd y Bwrdd Rheoli yn gwbl ymwybodol o'r heriau a'r materion sy'n wynebu darparu gwasanaeth, o ystyried yr heriau staffio a gweithredol sylweddol yr oedd y Gwasanaeth wedi'u hwynebu dros y 21 mis. Yn yr ystyr hwnnw, nid oedd unrhyw siociau. Canmolodd yr Arolygwyr y Rheolwyr Dros Dro o fewn y Gwasanaeth Gweithredol a'u canmol ar eu gwaith. Roeddent yn cydnabod y gwelliannau a weithredwyd eisoes ac yn sicr o'u dealltwriaeth a'u cydnabyddiaeth o'r meysydd her.

Mae saith argymhelliad wedi'u gwneud:

Dylai Bwrdd Rheoli Conwy a Sir Ddinbych:

1. Cynnal dadansoddiad anghenion manwl i hysbysu'r Bwrdd a'r Bartneriaeth o'r Gwasanaethau y mae angen eu darparu o fewn y GCI
2. Sicrhau bod cytundebau rhannu gwybodaeth effeithiol gyda'r ysgol rithwir fel y gall plant gael mynediad i wasanaethau yn ddi-oed
3. Monitro mynediad plant i wasanaethau partneriaeth a mynd i'r afael ag unrhyw rwystrau yn brydlo

4. Dylai Penaethiaid Gwasanaethau Plant sicrhau bod Gwasanaethau'n cyfrannu'n effeithiol at gadw plant a phobl ifanc y GCI yn ddiogel ac yn iach trwy ddarparu cynrychiolaeth ar banel gwneud penderfyniadau'r Llys, Hyfforddi Gweithwyr Cymdeithasol i ddeall eu rolau a'u cyfrifoldebau wrth gydweithio achosion gyda'r GCI. , a chyfrannu at asesu a chynllunio effeithiol ar y cyd. Dylai Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr:
5. Darparu mynediad cyflym i Wasanaethau Iechyd i blant y GCI, a ddylai, o leiaf, gynnwys gwasanaethau lleferydd, iaith a chyfathrebu, gwasanaethau iechyd corfforol a Rhywiol, a gwasanaethau iechyd emosiynol a meddyliol. Dylai'r Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol:
6. Darparu Gweithiwr Prawf mandadol ar gyfer y GCI a gwneud trefniadau dros dro i gefnogi staff y GCI gyda rheoli risg hyd nes y gellir llenwi'r swydd wag. Dylai Gyrfa Cymru:
7. Darparu gwybodaeth, cyngor ac arweiniad ôl-16 digonol a hygyrch i bob plentyn yn y GCI sydd ei angen. Mae cynllun gwella wedi'i gytuno, ac aelodau, mae hwn gennych yn eich pecyn. Roedd y cynllun yn gynhwysfawr ac yn ymateb i'r argymhellion a'r canfyddiadau o fewn yr arolygiad. Roedd hefyd yn cyfuno rhai o'r datblygiadau uchelgeisiol sydd eu hangen i gyflawni gwasanaeth rhagorol. Roedd gan y gwasanaeth gynllun gweithredu eisoes ar waith yn dilyn diwrnod datblygu bwrdd rheoli a gynhaliwyd ym mis Hydref 2023, a hwyluswyd gan y Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid, ac mae hwn hefyd wedi'i gyfuno â'r cynllun gwella.

Mae llawer o'r gwaith wedi dechrau, ac mae rhai camau gweithredu eisoes wedi'u cwblhau. e.e. penodi Rheolwr Gwasanaeth Newydd, Adolygu Aelodaeth y Bwrdd, creu Strwythur Rheoli newydd a threfniadau gweithio ar y cyd. Roedd heriau parhaus o ran Iechyd a Phrawf a'u gallu i gyflawni eu swyddogaethau a'u cyfrifoldebau statudol. Mae Bwrdd Gweithredol Cyfiawnder Ieuenctid wedi'i sefydlu gyda chynrychiolwyr o'r holl Asiantaethau Partner i oruchwylio'r gwaith o gyflawni'r Cynllun Gwella Cyfiawnder Ieuenctid ac arfer gweithredol, i fonitro ymhellach, ac i sicrhau bod pawb yn cyflawni gwelliannau. Roedd yn amlwg bod y Cynllun Gwella hwn yn dibynnu ar yr holl bartneriaid statudol a gynrychiolir o fewn y Gwasanaeth Amlddisgyblaethol yn cydweithio i sicrhau eu bod yn cyflawni eu cyfrifoldebau statudol a phartneriaeth.

Trafododd y Pwyllgor y canlynol ymhellach -

- Cydnabu'r pwyllgor nad oedd yr adroddiad yn cynnwys newyddion da; fodd bynnag, cafwyd sylwadau da drwy gydol yr adroddiad. Gofynnodd y pwyllgor am sicrwydd y byddai'r camau gweithredu a nodwyd yn yr adroddiad yn cael eu cyflawni. Hysbyswyd y pwyllgor y byddai'r camau gweithredu'n cael eu trin gan y bwrdd a'u hadrodd i'r bwrdd cyfiawnder a'r HIMP.
- Eglurodd y swyddogion mai'r prif bryder o fewn yr adroddiad oedd nad oedd y gwaith partneriaeth yn gweithio fel y dylai, ei bod yn anodd cael y wybodaeth berthnasol, a bod y pryderon gan y bwrdd iechyd a'r tîm prawf. Roedd y swyddogion am egluro bod y gwaith wedi'i ganmol yn gyffredinol; fodd bynnag, fel y dywedwyd yn flaenorol, y prif faterion oedd y ddau aelod bwrdd.
- Gofynnodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a ellid defnyddio unrhyw ddulliau i annog presenoldeb yng nghyfarfodydd y bwrdd, yn enwedig gan y

rhai nad ydynt yn mynychu'n rheolaidd; sicrhawyd y pwyllgor fod gwaith yn mynd rhagddo.

- Roedd aelodau a swyddogion hefyd yn cydnabod yr heriau sy'n wynebu'r sector/gwasanaeth oherwydd adnoddau a chadw a llogi staff.
- Awgrymodd y pwyllgor y gellid trafod y mater mewn pwyllgor craffu perthnasol i adnabod unrhyw faterion ac a ellid rhoi cymorth pellach i'r gwasanaeth. Hysbysodd y swyddog monitro (MO) aelodau'r pwyllgor fod croeso iddynt drafod y mater fel pwyllgor craffu, gan ddilyn y drefn gyda'r ffurflen gais a chadeiryddion ac is-gadeiryddion craffu. Fodd bynnag, ni orfodwyd sefydliadau allanol i fynychu'r cyfarfodydd hynny; gellid gofyn amdanynt.
- Holodd y pwyllgor am y gyllideb ar gyfer y gwasanaeth. Ymatebodd swyddogion, gan ddweud bod ganddynt wybodaeth yn ymwneud â'r adroddiad ond nad oedd yn hawdd cael y ffigurau hynny. Fodd bynnag, gyda'r holl gyfraniadau gan holl aelodau'r bwrdd, tua £1.5 miliwn oedd y gyllideb.
- Holodd yr Aelodau am y cynllun gweithredu, a oedd wedi'i gynnwys yn y pecyn adroddiad (tudalennau 57-60). Roedd yr ymholiad yn ymwneud â darparu gwasanaethau iechyd cyflym ac a oedd y cam gweithredu wedi'i gwblhau; roedd y gwaith yn mynd rhagddo ar y mater. Ynglŷn â chyfraniad Sicrhau Gwasanaethau Plant yn effeithiol at gadw plant a phobl ifanc y GCI yn ddiogel (tudalen 63), hysbyswyd y pwyllgor fod y mater wedi'i ddatrys.
- Holodd y pwyllgor am gyfarfod y prif arolygydd gyda'r prif weithredwyr a'i gasgliadau. Eglurodd swyddogion ei fod, ar y cyfan, yn gyfarfod da. Y prif bryder oedd y trefniadau partneriaeth; y senario waethaf pe na bai'r mater yn cael ei ddatrys byddai'r gwasanaeth yn cael ei ystyried yn annigonol a bod angen gwneud newid llwyr.

Awgrymodd y cadeirydd fod y pwyllgor yn ychwanegu argymhelliad: 'Mae'r pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn gofyn i fwrdd a phartneriaeth Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuencid Sir Ddinbych gael eu trafod yn y pwyllgor craffu perthnasol.' Cytunwyd i'r cynnig gan y pwyllgor.

PENDERFYNWYD –

1. *Bod y pwyllgor yn cadarnhau ei fod wedi darllen yr hyn a ddeallwyd ac wedi ystyried cynnwys yr adroddiad.*
2. *Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn gofyn i fwrdd a phartneriaeth Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuencid Sir Ddinbych gael eu trafod yn y pwyllgor craffu perthnasol*

6 ADRODDIAD BLYNYDDOL LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cyflwynodd y Prif Archwilydd Mewnol, Bob Chowdhury, Ddatganiad Llywodraethu Blynyddol 2023 – 2024 (a gylchlythyrwyd yn flaenorol); mae gan y Cyngor ddyletswydd statudol i gyhoeddi Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, fel y'u diwygiwyd gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018. Mae'r adroddiad yn caniatáu i'r pwyllgor wneud sylwadau ar y cyfarfod blynyddol eleni datganiad llywodraethu ar wahân i'r Datganiad o gyfrifon fel y gellir rhoi ystyriaeth ddyledus iddo.

Rôl statudol y Pwyllgor oedd:

- Adolygu a chraffu ar faterion ariannol yr awdurdod,
- Gwneud adroddiadau ac argymhellion am faterion ariannol yr awdurdod,
- Adolygu ac asesu trefniadau rheoli risg, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol yr awdurdod,
- Cyflwyno adroddiadau ac argymhellion i'r awdurdod ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny,
- Goruchwylio trefniadau archwilio mewnol ac allanol yr awdurdod,
- Adolygu'r datganiadau ariannol a baratowyd gan yr awdurdod.

Trafododd y Pwyllgor y canlynol ymhellach -

- Amlygodd y cadeirydd ei fod yn gydawdur yr adroddiad. Amlygodd hefyd fod presenoldeb da iawn yng nghyfarfod y pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (GAC), a bod y sylwadau a godwyd gan yr aelodau yn ganmoladwy.
- Holodd y pwyllgor y cwestiynau arfer da (tudalen 102) ac a fu newid ers y flwyddyn flaenorol. Hysbyswyd yr aelodau bod eu sgorau wedi codi i 180 allan o 200 yn dilyn yr hyfforddiant a'r cyfarfodydd a fynychwyd ganddynt.
- Dywedodd yr aelod lleyg Nigel Rudd wrth y cadeirydd a'r prif swyddog mewnol fod yr adroddiad yn gyflawn ac wedi'i strwythuro'n dda a chanmolodd y ddau ohonynt. Fodd bynnag, cododd Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS) (tudalen 90) a holodd pa werth yr oedd yn ei ychwanegu at yr adroddiad. Hysbysodd y prif archwiliwr mewnol yr aelod bod yn rhaid adrodd yn flynyddol ar y wybodaeth ac y byddai'n cael ei monitro bob pum mlynedd.
- Amlinellodd yr Aelodau'r materion diweddar yn y cyngor, megis gwaredu gwastraff; holodd yr aelodau a allai'r pwyllgor ddylanwadu mwy ar y mater. Amlygodd y cadeirydd fod y mater gyda'r biniau yn cael ei drafod fel mater brys. Fodd bynnag, gohiriodd i'r swyddog monitro; eglurodd fod y pwyllgor i edrych ar lywodraethant y cyngor a sut y gallai atal y mater rhag digwydd eto drwy edrych ar y mater a'r gwersi y gellid eu dysgu ganddynt.
- Awgrymodd yr Aelodau y dylid cynnwys troednodyn ar atodiad 3 yr adroddiad (tudalen 100) yn dangos y niferoedd sydd angen cworwm.

Dywedodd y swyddog monitro wrth y pwyllgor y byddai'r adroddiad yn cael ei drafod mewn cyfarfod o'r cyngor llawn yn y dyfodol (Tachwedd) yn dilyn y cyfarfod hwn a'r sylwadau a godwyd.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor yn cymeradwyo'r adroddiad drafft a'r atodiadau.

Ar y pwynt hwn, galwodd y cadeirydd am egwyl gysur (11:45 am - 12:00 pm)

7 DATGANIAD LLYWODRAETHIANT BLYNYDDOL 2023 - 2024

Cyflwynodd y Prif Archwilydd Mewnol, Bob Chowdhury, Ddatganiad Llywodraethu Blynyddol 2023 – 2024 (a gylchlythyrwyd yn flaenorol). Nod yr adroddiad oedd dangos llywodraethu da; rhaid i'r Cyngor ddangos ei fod yn cydymffurfio â'r

egwyddorion craidd a nodir yn rhifyn 2016 y Fframwaith ar gyfer Cyflawni Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol (Cymru). Paratoir y Datganiad Llywodraethu Blynyddol gan ddefnyddio hunanasesiad ac adroddiadau ar drefniadau llywodraethu a gwella'r cyngor ar gyfer 2023-24, ynghyd â chynnydd wrth fynd i'r afael â'r camau gwella sydd wedi'u cynnwys yn AGS 2022-23. Adroddir ar y Datganiad Llywodraethu Blynyddol fel rhan o'r Datganiad Cyfrifon terfynol.

Datblygwyd Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2023-24 (Atodiad 1) drwy hunanasesiad o drefniadau llywodraethu'r Cyngor yn erbyn rhifyn 2016 y Fframwaith ar gyfer Sicrhau Llywodraethu Da mewn Llywodraethu Lleol (Cymru). Cynhaliwyd hyn gyda chefnogaeth swyddogion allweddol o fewn y Cyngor, sy'n cynrychioli'r swyddogaethau llywodraethu allweddol ar draws y Cyngor. Cyfeiriodd yr AGS at amrywiol ffynonellau tystiolaeth a sicrwydd, megis Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol, Adroddiad Perfformiad Blynyddol, adroddiadau archwilio allanol, a chofrestrau risg.

Mae crynodeb o'r argyfwng costau byw a'r pwysau cyllidebol presennol sy'n wynebu'r Cyngor wedi'u hystyried, ynghyd ag adolygiad o'r ffyrdd newydd o weithio ar gyfer staff ac aelodau. Mae'r datganiad hefyd wedi adolygu cyfarfodydd pwyllgor a sut maent i gyd bellach ar-lein ac ar y we i sicrhau trefniadau llywodraethu da.

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn amlygu unrhyw feysydd i'w gwella i drefniadau llywodraethu mewn cynllun gweithredu. Mae cynnydd yn erbyn cynllun gwella'r flwyddyn flaenorol yn dangos cynnydd da, ac mae unrhyw gamau parhaus wedi'u dwyn ymlaen i gynllun gwella'r flwyddyn gyfredol.

Trafododd y Pwyllgor y canlynol ymhellach –

- Tynnodd y pwyllgor sylw at y gofrestr risg gorfforaethol, sut yr hoffent ddangos y risg o'r risg mwyaf sylweddol i'r isaf, a'r broses a ddefnyddir i ymdrin â'r risgiau hynny; roedd y pwyllgor am wneud y wybodaeth yn fwy dymunol i'r cyhoedd os ydynt yn dewis ymgysylltu â'r wybodaeth. Roedd y Prif Archwilydd Mewnol yn deall y pryderon a godwyd gan yr aelodau; dywedodd fod bwrdd Llywodraethu ac Archwilio (GAC) yn arfer bod, a oedd yn dda am gael datganiadau wedi'u hysgrifennu'n fwy effeithiol ac wedi'u strwythuro'n well. Er hynny, gyda llwyth gwaith y staff, roedd yn anodd mewnbynnu holl bryderon GAC. Roedd dod â'r bwrdd yn ôl yn rhywbeth yr oedd y prif swyddog mewnol wedi meddwl amdano ers tro, a chytunodd y Swyddog Monitro (MO) y byddai dod ag ef yn ôl yn fuddiol. Mewn perthynas â'r sylwadau ynghylch bod y wybodaeth yn ddymunol, eglurodd swyddogion fod angen i'r holl ddogfennau fod yn hygyrch i bawb ac, felly, eu bod yn fwy seiliedig ar destun. Fodd bynnag, byddent yn ymchwilio i'r mater pe bai modd dod o hyd i ateb.
- Holodd y pwyllgor a oedd y gostyngiad mewn staff a'r llwyth gwaith cynyddol yn effeithio ar y tîm archwilio a'r gwaith y gallent ei wneud. Eglurodd y prif swyddog mewnol fod yna straen gwaith; fodd bynnag, mae staff wedi bod yn cynorthwyo gyda'r mater biniau, a oedd yn ei farn ef yn dda iddynt ddianc o'r gwaith a chynorthwyo.

- Ychwanegodd y Swyddog Monitro, o ran y mater capasiti, nad oedd y cyngor yn disgwyl i staff wneud gwaith ychwanegol. Fodd bynnag, byddai angen blaenoriaethu gwaith yn briodol.
- Awgrymodd y pwyllgor y dylid cynnal gweddarllediadau pob cyfarfod am fwy na chwe mis. Byddai'r Swyddog Monitro yn ymchwilio i'r mater, gan fod gweddarllediadau hŷn wedi'u uwchlwytho i YouTube yn flaenorol.
- Awgrymodd y pwyllgor anfon y Datganiad Llywodraethu Blynyddol i'r pwyllgor safonau iddynt wneud sylwadau ar y mater. Byddai'r SM yn hapus i gynnwys y DLIB drafft ar gyfer cyfarfodydd pwyllgor safonol yn y dyfodol.
- Holodd yr aelod lleyg Nigel Rudd am yr Argyfwng Costau Byw a'i gynnwys yn yr adroddiad. Eglurodd swyddogion ei fod wedi'i gynnwys oherwydd ei effaith ar drigolion.
- Amlygwyd y tabl ar dudalen 131 o'r adroddiad. Roedd y pwyllgor am sicrhau y gallent weld unrhyw newidiadau a gwelliannau yn cael eu nodi, gan y gallent effeithio ar y GAC.
- Holodd y pwyllgor ynghylch archwilio Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig (DLL); dywedwyd wrthynt na fyddent yn cael eu harchwilio gan y tîm archwilio mewnol, ond y byddai rhywun allanol yn gwneud y gwaith. Sicrhawyd y pwyllgor y gallai'r archwiliad gael ei adolygu gan y tîm archwilio mewnol, a hysbyswyd yr aelodau hefyd os oedd unrhyw bryderon ynghylch DLL, y gellid archwilio unrhyw faes ar unrhyw adeg.

PENDERFYNWYD bod y pwyllgor yn adolygu ac yn cymeradwyo'r datganiad llywodraethu blynyddol drafft ar gyfer 2023-24 a'r cynllun gweithredu ar gyfer 2022-23, yn ogystal â chymeradwyo creu Bwrdd Llywodraethu ac Archwilio.

8 DIWEDDARIAD AC ADOLYGU RHEOLI'R TRYSORLYS

Cyflwynodd y Pennaeth Cyllid ac Archwilio (HFA), Liz Thomas, Adroddiad Blynyddol Rheoli'r Trysorlys (RhT) 2023/24 ac Adroddiad Diweddar RhT 2024/25 Chwarter 1 (a gylchlythyrwyd yn flaenorol); Roedd Adroddiad TM Blynyddol 2023/24 (Atodiad yn sôn am weithgarwch buddsoddi a benthyca'r Cyngor yn ystod 2023/24. Mae hefyd yn rhoi manylion am yr hinsawdd economaidd yn ystod y cyfnod hwnnw ac yn dangos sut y bu i'r Cyngor gydymffurfio â'i Ddangosyddion Darbodus. Adroddiad Diweddar TM (Atodiad) 2) yn darparu manylion am weithgareddau TM y Cyngor yn ystod 2024/25 hyd yma.

Roedd Adroddiad TM Blynyddol 2023/24 (Atodiad 1) yn ymwneud â gweithgarwch buddsoddi a benthyca'r Cyngor yn ystod 2023/24. Mae hefyd yn rhoi manylion yr hinsawdd economaidd yn ystod y cyfnod hwnnw ac yn dangos sut y cydymffurfiodd y Cyngor â'i Ddangosyddion Darbodus. Mae Adroddiad Diweddar RhT (Atodiad 2) yn rhoi manylion am weithgareddau RhT y Cyngor yn ystod 2024/25 hyd yma.

Ar 27 Hydref 2009, cytunodd y Cyngor y byddai'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn craffu ar drefniadau llywodraethu TM. Rhan o'r rôl hon oedd derbyn diweddariad ar weithgareddau Rheoli Trysorlys bedair gwaith y flwyddyn ac adolygu'r Adroddiad RhT Blynyddol amgaeedig ar gyfer 2023/24.

Trafododd y Pwyllgor y canlynol ymhellach -

- Holodd y pwyllgor ynglŷn â benthyca allanol ac a oedd y swm yn debygol o leihau; eglurodd yr HFA fod y benthyca ar gyfer 23/24 wedi cynyddu'n bennaf oherwydd y gwaith amddiffyn yr arfordir oedd yn cael ei wneud; fodd bynnag, byddai costau refeniw'r prosiect yn cael eu talu'n bennaf gan gynnydd yn y cyllid gan Lywodraeth Cymru. Ni fyddai'r benthyca yn debygol o leihau gan fod yna brosiectau eraill, megis y rhaglen adeiladu ysgolion. Fodd bynnag, nid oedd hyn wedi'i leihau o ran cwrpas, ond byddai'r gost yn cael ei lledaenu dros gyfnod mwy estynedig. Gan ymateb i p'un a oedd unrhyw bryderon nad oedd y grantiau'n cael eu hanrhydeddu, nid oedd gan yr HFA rai.
- Gofynnodd y pwyllgor a allai'r newid diweddar yn San Steffan effeithio ar TM. Nid oedd swyddogion yn ymwybodol o unrhyw newidiadau; fodd bynnag, pe bai unrhyw newidiadau sylweddol yn y dyfodol, byddai'r manylion hynny'n cael eu dosbarthu.
- Gofynnodd y pwyllgor am y posibilrwydd o gael adroddiad byr ar effaith refeniw profi straen ariannol y rhaglen gyfalaf. Gofynnwyd am y mater mewn cyfarfod blaenorol. Byddai'r HFA yn ymchwilio i'r mater ac yn dosbarthu'r wybodaeth i aelodau'r GAC.

PENDERFYNWYD bod

1. *Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi perfformiad y swyddogaeth TM yn ystod 2023/24 a'i gydymffurfiaeth â'r Dangosyddion Darbodus gofynnol fel yr adroddwyd yn Adroddiad TM Blyneddol 2023/24*
2. *Bod yr aelodau'n nodi'r adroddiad diweddar TM ar gyfer perfformiad hyd yma yn 2024/25.*
3. *Mae'r Pwyllgor yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o'r Effaith ar Les.*

9 DIWEDDARIAD I STRATEGAETH A CHYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG AR GYFER 2025/26 - 2027/28.

Cyflwynodd y Pennaeth Cyllid ac Archwilio (HFA), Liz Thomas, y Diweddariad i'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a'r Cynllun ar gyfer 2025/26 – 2027/28 (a gylchlythyrwyd yn flaenorol). Mae'r adroddiad yn rhoi diweddariad i'r Strategaeth a Chynllun Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 2025/26 – 2027/28.

Rhan o rôl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yw ceisio sicrwydd bod gan y Cyngor brosesau effeithiol a chadarn ar waith ar gyfer pennu cyllidebau cytbwys. Mae'r adroddiad yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor

- strategaeth gyllidebol arfaethedig ar gyfer gosod y gyllideb ar gyfer 2025/26 fel y nodir yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (MTFS)
- rhagamcanion ariannol ar gyfer y tair blynedd 2025/26 i 2027/28 yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig lefel uchel.

Dywedodd yr HFA wrth yr aelodau mai'r meysydd a amlygwyd mewn melyn oedd y prif feysydd newid yn yr adroddiad.

Trafododd y Pwyllgor y canlynol ymhellach –

- Holodd y pwyllgor T1 ar y system ariannol newydd ac a oedd unrhyw faterion cychwynnol. Dywedodd yr HFA y bu rhai problemau, ond y disgwyliid newid o system a ddefnyddiwyd ers 1996; roedd cyllidebau referniw wrth gefn yn cwmpasu goblygiadau cost y newid. Roedd y broses yn cymryd mwy o amser nag a ragwelwyd, ond roedd hyder yn cynyddu yn y system.
- Holwyd am oblygiadau cost y model gwastraff newydd. Roedd swyddogion yn gweithio drwy'r costau a byddant yn rhannu gyda'r Aelodau cyn gynted â phosibl. Fodd bynnag, byddai'r HFA yn dosbarthu'r wybodaeth i'r aelodau a'r aelodau llewg unwaith y byddai'n hysbys i roi gwybod iddynt am y mater wrth iddo fynd rhagddo.
- Holodd yr aelodau a oedd gan swyddogion hyder yn y traciwr arbedion. Roedd swyddogion yn hyderus o'r system; fodd bynnag, i ragflaenu'r mater, nid oedd y traciwr ond cystal â'r wybodaeth a fewnbynwyd ac a ddiweddarwyd.
- Holwyd ynghylch y codiadau cyflog posibl i gyd-fynd â chwyddiant, ac a oedd gan y Cyngor y cyllid i ymdopi â'r codiadau sydd i ddod. Llywodraeth Cymru a llywodraeth y DU oedd yn gyfrifol am y penderfyniad ar y cyllid yn y pen draw.
- Canmolodd yr aelod llewg Nigel Rudd yr adroddiad a holodd a oedd gan y cyngor darged wrth gefn. Dywedodd yr HFA ei bod yn her sylweddol cynyddu cronfeydd wrth gefn yn yr hinsawdd ariannol bresennol, a'r targed delfrydol oedd arbediad o 5%, ond efallai na fyddai hynny'n ymarferol bosibl.
- Gweithdai'r Cyngor a oedd yn trafod cyllid, holwyd a ellid cynnwys aelodau llewg, a ellid eu cynnwys os oedd y busnes yn berthnasol iddynt.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi ystyried y Diweddariad i Strategaeth a Chynllun Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 2025/26 - 2027/28.

10 LITTLE ACORNS YNG NGRHIST Y GAIR

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg, Nicola Stubbins, Adroddiad Arolygiad Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) ac Estyn – Mes Bach yng Nghrist y Gair (a gylchredwyd yn flaenorol). Ochr yn ochr â'r cyfarwyddwr corfforaethol i gyflwyno'r adroddiad roedd y Rheolwr Gofal Plant a Datblygu Chwarae, Dawn Anderson, a'r goruchwyliwr Gofal Plant, Craig Taylor.

Nod yr adroddiad oedd darparu gwybodaeth am arolwg diweddar AGC ac Estyn o Fes Bach yng Nghrist y Gair. Mae Little Acorns at Christ the Word yn Gylch Chwarae, ar ôl Ysgol a Chlwb Gwyliau sy'n darparu gofal dydd llawn a sesiynol yn Ysgol Gatholig Crist y Gair yn y Rhyl, a agorwyd ym mis Awst 2019. Hwn oedd arolygiad cyntaf AGC ac Estyn ar y cyd gan AGC ac Estyn o Little Acorns. Mae AGC ac Estyn yn arfarnu effeithiolrwydd darparwr gan ddefnyddio graddfa farnau pedwar pwynt – rhagorol, da, digonol, a gwael. Barnwyd bod pedair thema yn rhagorol ac un yn dda; ni nodwyd unrhyw feysydd o ddiffyg cydymffurfio yn ystod yr arolygiad hwn, a chynhwyswyd crynodeb o'r canfyddiadau hyn yn yr adroddiad.

Trafododd y Pwyllgor y canlynol ymhellach -

- Roedd y pwyllgor yn cefnogi'r adroddiad arolygu cadarnhaol yn llawn ac yn canmol pawb a gymerodd ran am eu gwaith caled a'u hymroddiad.
- Gofynnodd y pwyllgor faint o anogaeth i'r Gymraeg o amgylch y Rhyl; hysbysodd swyddogion y pwyllgor fod pump o siaradwyr Cymraeg rhugl o fewn y tîm gofal plant. Roedd cylch yn y mes bach. Canmolodd yr arolygiad hefyd faint o iaith a diwylliant Cymreig a anogwyd gan Grist y Gair.
- Codwyd capasiti'r ddarpariaeth, ond nid oedd wedi cyrraedd ei chynhwysedd, a bod digon o le i'r garfan newydd ym mis Medi.
- Roedd y pwyllgor am sicrhau bod yr erthygl newyddion da yn cael ei dosbarthu i amlygu gwaith da. Byddai'r adroddiadau cadarnhaol yn cael eu dosbarthu i staff ac i ddarparwyr gofal plant ehangach ledled y sir, a byddai'r wybodaeth yn cael ei lleisio mewn datganiadau i'r wasg.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi darllen, deall ac ystyried cynnwys yr adroddiad.

11 **AROLYGIAETH GOFAL CYMRU - ADRODDIAD AROLYGU DOLWEN, DINBYCH**

Cyflwynodd Cyfarwyddwr Corfforaethol Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg, Nicola Stubbins, Adroddiad Arolygiad Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC)—Canolfan Ofal Dolwen, Dinbych (a gylchlythyrwyd yn flaenorol) ochr yn ochr â Kate Newe, Rheolwr Gwasanaeth: Gofal a Chymorth ac Unigolyn Cyfrifol (RI), Ann Lloyd, Pennaeth Gofal Cymdeithasol Oedolion a Digartrefedd, a'r Cynghorydd Elen Heaton, Aelod Arweiniol dros Iechyd a Gofal Cymdeithasol.

Roedd yr adroddiad i roi gwybodaeth am yr Arolygiad AGC diweddar a gynhaliwyd yng Nghanolfan Gofal Dolwen, Dinbych. Mae Dolwen yn cynnig gwasanaethau gyda staff profiadol o fewn amgylchedd wedi'i addasu i ddiwallu anghenion y preswylwyr unigol. Adeiladwyd Dolwen yn bwrpasol ym 1966 ac mae'n darparu cyfleuster preswyl 32 gwely. 4.3. Mae lleoliadau yn cynnwys gofal hirdymor a gofal seibiant ac ail-alluogi tymor byr. Cynhaliwyd yr arolygiad diwethaf ar 28 Chwefror 2022. Cynhaliodd AGC arolygiad dirybudd ar 29 Chwefror 2024. Cynhaliwyd yr arolygiad ar y safle dros gyfnod o ddiwrnod, ac roedd adolygiad bwrdd gwaith o'r polisïau, y gweithdrefnau a'r dogfennau allweddol a ddefnyddir yn y gwasanaeth, megis cynlluniau gofal, asesiadau risg, hyfforddiant sefydlu staff, a chofnodion goruchwyllo. Rhoddwyd adborth llafar i'r Rheolwr Cofrestredig (RM) a'r Unigolyn Cyfrifol ar 8 Ebrill. Yn ystod y cyfarfod hwn, dywedodd yr arolygydd y byddai'r gwasanaeth wedi cyflawni gradd dawel o dda. Ni nodwyd unrhyw feysydd i'w gwella oherwydd yr arolygiad. Mae crynodeb o'r canfyddiadau i'w weld yn yr adroddiad.

Roedd y pwyllgor yn cefnogi'r adroddiad arolygu cadarnhaol yn llawn ac yn canmol pawb a gymerodd ran am eu gwaith caled a'u hymroddiad.

Awgrymodd y pwyllgor eto y dylid dosbarthu'r adroddiad fel stori newyddion da ar gyfer yr eitem. Eglurodd y swyddogion y byddai'r datganiad i'r wasg yn cael ei ddosbarthu ar ôl y cyfarfod. Holodd y pwyllgor beth oedd sgôr dawel, ac eglurwyd nad oedd yn cael ei rannu, fel yr oedd adborth llafar.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi darllen, deall ac ystyried cynnwys yr adroddiad.

12 ER GWYBODAETH - COFRESTR RISG CORFFORAETHOL

Hysbysodd y cadeirydd y pwyllgor fod yr eitem er gwybodaeth; byddai'r adroddiad sylweddol yn cael ei ddwyn yn ôl i'r pwyllgor yng nghyfarfod mis Tachwedd.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi adroddiad gwybodaeth y Gofrestr Risg Gorfforaethol.

13 RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'w hystyried (a gylchlythyrwyd yn flaenorol).

Hysbyswyd yr aelodau bod darn o waith yn cael ei wneud gan Archwilio Mewnol, a oedd yn cynnwys mapio'r holl eitemau a gyflwynwyd i GAC ers 2020, felly nawr oedd yr amlder pryd y cyflwynir adroddiadau i GAC. Y gobaith yw y byddai'r darn hwn o waith wedi'i gwblhau ac ar gael ar gyfer cyfarfod mis Medi er mwyn sicrhau rhaglen waith lawn a thrylwyr.

Roedd y datganiad cyfrifon yn dal i gael ei gynllunio ar gyfer mis Medi. Dywedodd y Swyddog Monitro hefyd fod y Côt Llywodraethu ac Archwilio wedi'i amserlennu ar gyfer mis Medi ond y gallai newid yn dibynnu ar y llwyth gwaith.

Hyfforddiant - dyddiadau i'w darparu. Bydd y Prif Archwilydd Mewnol yn cysylltu â Gwasanaethau Democrataidd ac yn cael dyddiadau yn y dyddiadur ar gyfer sesiynau hyfforddi.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, nodi'r rhaglen Waith Llywodraethu ac Archwilio.